

Het is zo

Geknipt!

Theorie

Defever Vicky
De Roubaix Amy
Van Damme Vera

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Waarom moeten kinderen leren knippen?	1
3. Knipvoorwaarden.....	1
4. Ontwikkeling van het knippen	2
5. Wat is een goede schaar?.....	5
6. Soorten scharen	6
7. Linkshandige scharen	8
8. Goede kniphouding.....	8
9. Goede schaargreep	8
10. Goede bladfixatie.....	9
11. Knippen maar!	10
12. Struikelblokken	11
13. Regels bij het hanteren van een schaar	17
14. 3, 2, 1 ... Start	18
15. Bronvermelding	19

1. Inleiding

In opdracht van het vak 'REVAKI bij kinderen met een milde neuromotore aandoening' is dit boekje opgesteld door drie studenten van het laatste jaar Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie, afstudeerrichting pediatrie. 'Het is zo geknipt' is opgesteld om zowel paramedici als ouders te ondersteunen in het aanleren van knippen bij kinderen met of zonder specifieke coördinatioestoornis zoals Developmental Coordination Disorder (DCD).

2. Waar om moeten kinderen leren knippen?

Knipvaardigheid is belangrijk om succesvol te kunnen participeren bij opdrachten in het klasgebeuren of om knutselactiviteiten te voltooien. Verder is het ook een zeer nuttige vaardigheid. Men moet (voedsel)verpakkingen kunnen openen, cadeautjes inpakken of slingers doorknippen. Ook in de tuin moeten planten gesnoeid worden met een snoeischaar. Wie weet wil het kind later wel kapper of burgemeester worden. Redenen genoeg dus om uw kind te leren knippen!

3. Knipvoorwaarden

Zoals bij elke functionele vaardigheid wordt er bij het knippen een wisselwerking gehanteerd tussen voldoende stabiliteit en voldoende mobiliteit. Vooreerst moet het kind een goede zithouding aannemen die leidt tot voldoende rompstabiliteit zodat de armen vrij gebruikt kunnen worden. Verder moet er ook voldoende stabiliteit en kracht aanwezig zijn in de schouders, voorarmen en polsen om de schaar en het papier op een correcte manier te hanteren. De duim en wijsvinger moeten vrij kunnen bewegen terwijl de andere vingers gefixeerd blijven. Een belangrijk gegeven hierbij is dat er een duidelijke handvoorkeur aanwezig moet zijn zodat de bilaterale coördinatie zo optimaal mogelijk verloopt. De dominante hand zal knippen terwijl de andere hand het papier vasthoudt. Deze fijnmotorische coördinatie wordt mede bepaald door het zicht en draagt bij tot de visuele perceptie en de motorische planning die zich in de hersenen organiseert. Er is een zekere mate van visueel-motorische integratie nodig om de figuur goed waar te nemen, de knipactiviteit te plannen en ze correct te kunnen uitvoeren. Zoals bij elke vaardigheid zal het motorisch programma in de hersenen pas inslijpen na veel herhaling en variatie. Het is dan ook belangrijk dat het kind een

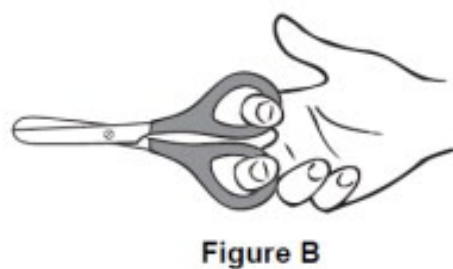
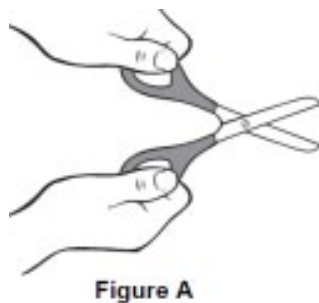
duidelijke interesse vertoont in het knippen en gemotiveerd blijft om te willen oefenen. Aangezien deze vaardigheden niet altijd gemakkelijk meetbaar zijn, werd er ook gezocht naar praktische mijlpalen die het kind moet bereikt hebben alvorens 'kniprijp' te zijn. Zo zou het kind zeker in staat moeten zijn om een lepel of vork te hanteren en geïsoleerde vingerbewegingen te vertonen.

4. ONTWIKKELING VAN HET KNIPPEN

In het kleuteronderwijs start men met de eerste knipactiviteiten na de kerstvakantie van de eerste kleuterklas. Vanaf de tweede kleuterklas leren ze met verschillende schaarsoorten te knippen en wordt ook de manipulatie van het blad belangrijker. Vanaf de derde kleuterklas worden echte vormen aangeboden waarop ze moeten knippen (golven, cirkels, vierkanten,...).

Stap 1: de schaar vasthouden (18-19 maanden)

Initieel zullen de kinderen beide handen gebruiken om de schaar te openen en sluiten (A). Als ze eenmaal hun vingers in de ogen van de schaar brengen, zal het de wijsvinger en de middenvinger zijn en niet zozeer de duim (B). Bij één van de meest efficiënte grepen wordt de duim in het bovenste oog gebracht en de middenvinger in het onderste oog met de ogen ter hoogte van het middelste gedeelte van de vingers. De schaar wordt gestabiliseerd doordat de wijsvinger een ondersteuning biedt net voor het onderste oog. Hierdoor wordt er ook een richting aangegeven (C). Als de schaar te groot is voor het kind zijn handjes of als het kind niet genoeg schouder-, voorarm- of polsstabiliteit heeft verworven, zal het kind de schaar vasthouden tegen de kneukels (D).

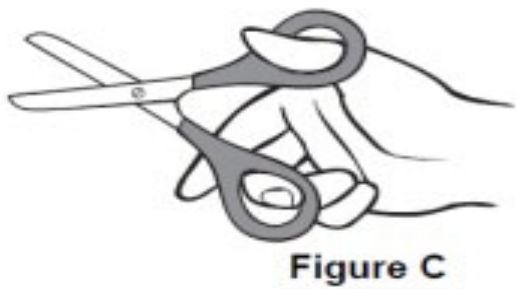

Figure C

Figure D

Stap 2: De schaar openen en sluiten (20-23 maanden)

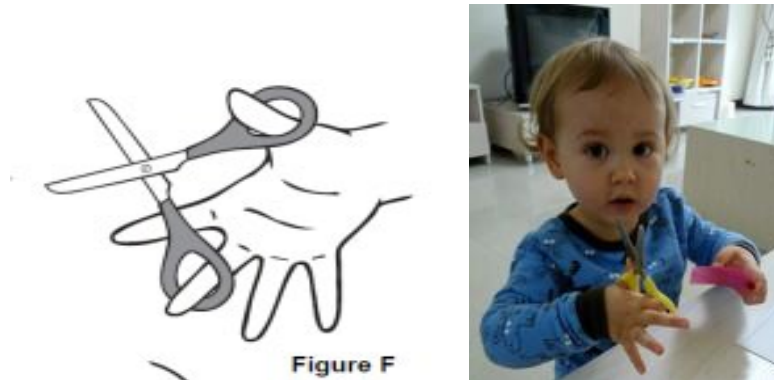
Eens kinderen de schaar correct kunnen vastnemen, kunnen ze oefenen op het openen en sluiten van de schaar door bijvoorbeeld met een tang kleine voorwerpen op te nemen, met een waterpistool of spray-fles dingen nat te spuiten of papier te perforeren. Men kan vingerspelletjes spelen waarbij de duim geïsoleerd moet bewegen van de andere vingers door bijvoorbeeld alle andere vingers aan te tikken. Ook oefeningen met een pincet of pipet kunnen een leuke afwisseling geven.

Stap 3: Inknippen (23-29 maanden)

In deze fase leren kinderen willekeurig sneetjes maken in papier. Het knippen is nog niet gericht en de schaar hoeft nog niet vooruit te gaan. Kinderen zullen in dit stadium de ganse hand openen en sluiten.

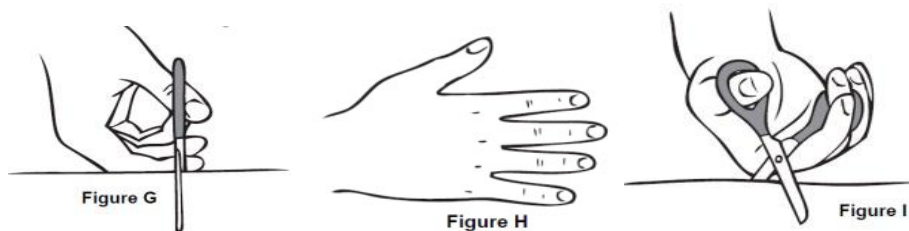
Stap 4: de voorwaartse beweging (3 - 4 jaar)

Tijdens deze fase leert het kind de schaar voorwaarts te bewegen doorheen het papier. Om te starten hiermee wordt best dik papier gebruikt. Dit papier biedt het kind extra stabiliteit aan, zodat het kind zich kan concentreren op het knippen en niet zozeer op het stabiliseren van het papier. Geleidelijk aan kan men dunner papier gaan gebruiken. In deze fase van de ontwikkeling van het knippen is de coördinatie zeer belangrijk. Het kind moet namelijk een opeenvolging van verschillende bewegingen controleren. Zo moet het eerst de schaar wat sluiten, dan de schaar openen en tegelijkertijd vooruit schuiven. Het is dan ook in deze fase dat het papier vaak gaat scheuren omdat het kind de schaar te hardhandig vooruit duwt zonder de schaar voldoende te openen.

Stap 5: Het knippen op een rechte lijn (3 - 4 jaar)

In dit stadium leert het kind de kniprichting te manipuleren om zo op een lijn te kunnen blijven. Het manipuleren van het papier is nog steeds gelimiteerd omwille van onvoldoende distale stabiliteit.

Een schaar knipt het meest efficiënt wanneer het 90° ten opzichte van het papier wordt gehouden (G). Aangezien het kind de pols hierbij in een midpositie tussen pro- en supinatie moet houden waarbij de duim omhoog wijst, vereist dit toch enige voorarmstabiliteit (H). Indien dit niet lukt, zal het papier buigen en/of scheuren (I).

Stap 6: knippen op een gebogen lijn (4 - 5 jaar)

Het kind leert nu om het papier te manipuleren terwijl de schaar op de lijn blijft. Het krijgt nu meer controle over de schaar. Hierdoor zal hij de schaar niet meer maximaal gaan openen wat leidt tot een minder hoekig knipresultaat.

Stap 7: het uitknippen van simpele vormen (4 - 5 jaar)

Wanneer het kind deze fase heeft bereikt, leert het simpele vormen zoals cirkels en vierkanten uitknippen. Je kan nu verschillende materialen aanbieden om in te knippen zoals karton, stof, plastic... Zo kan het kind experimenteren met de kracht die het moet zetten op de schaar.

Stap 8: het uitknippen van complexe vormen en figuren (6 - 7 jaar)

Als de basisvormen vlot kunnen worden uitgeknipt, kan men deze combineren in één oefening. Men start hierbij het best met bijvoorbeeld een robot (allemaal rechte lijnen en hoeken) met een rond hoofd. Nadien kan men alle mogelijke tekeningen laten uitknippen. Het spreekt voor zich dat men eerst kiest voor een tekening met weinig details waarna men overgaat naar de meest complexe tekeningen.

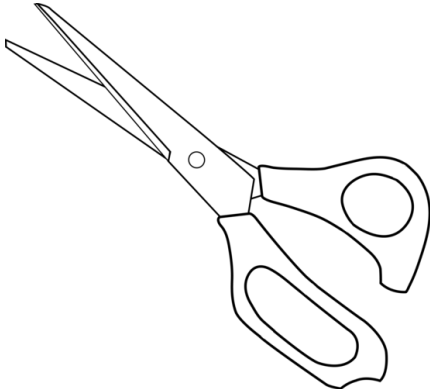

5. WAT IS EEN GOEDE SCHAAR?

Een goede schaar moet in de eerste plaats **scherp genoeg** zijn om door het papier te kunnen knippen. Dit voorkomt dat het papier gaat plooiën. Een botte schaar zal enkel maar frustratie en snel opgeven tot gevolg hebben. Er moet eveneens **voldoende spanning** zijn tussen de benen van de schaar. Indien dit niet zo is, zal ook hierdoor het papier schuin trekken tussen de benen en gaan schuiven. Dit is vaak het geval bij plastic scharen of scharen die reeds langdurig gebruikt zijn.

Ten derde moet de schaar ook **veilig** zijn. Dit wil zeggen dat de schaar bij jonge kinderen initieel geen scherpe punt zou mogen hebben. Een afgeronde top is dan veiliger.

	
<p style="text-align: center;">Scherpe punt</p>	<p style="text-align: center;">Afgeronde punt</p>

Een goede schaar moet **voldoende plaats** bieden voor de vingers, anders kan dit gaan spannen en pijn veroorzaken. Maar het omgekeerde is eveneens waar. Als de handvaten te groot gevormd zijn, kan het voor een kind moeilijk zijn om de nodige stabiliteit te vinden. Het kan dan een hulpmiddel zijn om met stoffen balletjes het handvat te verkleinen zodat de vingers mooi op hun plaats worden gehouden. Theoretisch zou het contact tussen vingers en schaar zo groot mogelijk moeten zijn om de energieoverdracht zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Praktisch betekent dit dat een schaar waarin je 5 vingers kan plaatsen meer stabiliteit biedt dan een schaar waar slechts 2 vingers in geplaatst kunnen worden. Voor kinderen met milde neuromotorische aandoeningen is het soms aangewezen om gebruik te maken van een schaar waar alle vijf de vingers in de schaar kunnen worden geplaatst. Dit biedt hen meer stabiliteit waardoor de schaar minder gaat 'wiebelen' in de hand en ze meer aandacht kunnen besteden aan de knipactiviteit zelf.

6. SOORTEN SCHAREN

Er zijn een heleboel aangepaste scharen verkrijgbaar in de winkels. Sommige kunnen het knippen net gemakkelijker maken, maar het omgekeerde is ook waar.

Kleuterscharen bijvoorbeeld zijn meestal klein en hebben een afgeronde punt. Vaak zijn ze echter gemaakt uit plastic. Het voordeel daarvan is dat de kinderen onmogelijk in hun eigen vingers kunnen knippen. Maar met een plastic schaar zal het papier veel sneller tussen de benen doorglijden. Een metalen schaar lijkt dus een betere keuze voor een kind die het al wat moeilijker heeft.

Er bestaan ook **scharen met een veer** die automatisch terug openen vanaf de druk gelost wordt. Op die manier moet het kind de volledige knipbeweging nog niet onder de knie hebben, ideaal dus voor kinderen met coördinatieproblemen. Dit type schaar wordt nog vaak gebruikt in de kleuterklas. Wanneer het kind naar de lagere school gaat, zal men proberen om dit mechanisme (indien mogelijk) achterwege te laten.

Scharen met grote handvaten kunnen aan te raden zijn voor kinderen met coördinatieproblemen. De handen zullen beter gefixeerd zijn en meer stabiliteit vinden. De schaar ligt zo steviger in de hand waardoor het kind zijn aandacht meer kan vestigen op de knipactiviteit.

Deze schaar heeft een extra handvat voor het plaatsen van de wijsvinger. Op deze manier kan de schaar opnieuw stabiel gehanteerd worden.

Sommige scharen hebben een dubbel paar ogen. Men kan deze schaar op twee manieren gebruiken. Men kan alle vingers behalve de pink in de handvaten steken om op die manier te knippen. Dit zou voordelig zijn voor kinderen met weinig kracht of een tremor. Er kan

eveneens geopteerd worden om het kind de schaar te laten vastnemen in de voorste ogen. Een volwassene kan dan zijn vingers plaatsen in de achterste ogen en meeknippen met het kind. Op die manier kan hij samen met het kind knippen en krijgt het kind proprioceptieve informatie over de knipbeweging.

Als het na veelvuldig oefenen nog steeds niet lijkt te lukken, kan men eventueel overstappen naar alternatieve schaarvormen. Hieronder kan je enkele voorbeelden zien van aangepaste scharen.

7. LINKSHANDIGE SCHAREN

Hoewel er vaak tweehandige scharen op de markt worden gebracht, is dit nooit een goed alternatief voor een linkshandig kind. Vaak bedoelen producenten hiermee dat de handvaten niet extra aangepast zijn aan de rechterhand. De benen van de schaar zijn echter nog steeds geplaatst in het voordeel van de rechtshandige. Het linkerbeen moet bij een linkshandige altijd bovenaan zitten. Op die manier kan je de kniplijn goed zien. Wanneer dit niet het geval is, zal het kind vaak in de vorm knippen. Doordat het linkerbeen zich steeds bovenaan bevindt, zal er ook een kracht ontstaan die de benen naar elkaar toe drukt tijdens het knippen. Dit voorkomt dat het papier ertussen kan schuiven.

8. GOEDE KNIPHOUDING

Om goed te kunnen knippen is een goede uitgangshouding essentieel. Deze uitgangshouding zal stabiliteit verzekeren in de romp waardoor distaal de nodige bewegingen kunnen worden uitgevoerd. De voeten worden plat op de grond gezet en de knieën en heupen worden 90° gebogen. Het zitvlak zit achteraan op de stoel waardoor de rug kan steunen tegen de leuning. Het hoofd blijft mooi rechtop. Net zoals bij het schrijven is het beter dat de armen initieel op de tafel rusten. Er zal echter geëvolueerd worden naar een houding waar de ellebogen zich in de zij van het kind bevinden. Op deze manier kan ook de nodige stabiliteit worden opgebouwd. Een verdere progressie zal zijn om de arm vrij in de ruimte te bewegen om grote vormen te kunnen uitknippen.

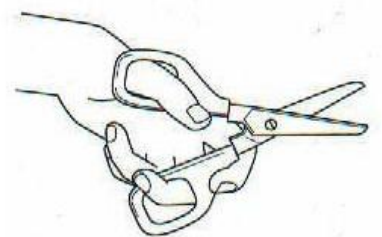

9. GOEDE SCHAARGREEP

Er worden verschillende ‘standaard’ knipgrepen aangeboden. Meestal bevinden de duim en de middelvinger zich afzonderlijk in een handvat. De wijsvinger krijgt een

sturende functie door de schaar te stabiliseren voor het handvat van de middelvinger. Om de kinderen dit goed te laten onthouden kan met gebruik maken van het trucje met het geweer. Men maakt een geweer met zijn vingers. Dan

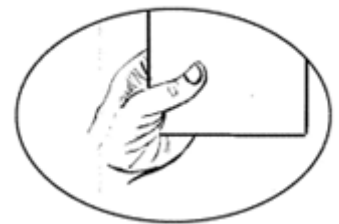
brengt men de duim bovenaan in de schaar., de middenvinger onderaan en de wijsvinger vooraan. Men kan ook doen alsof men de schaar 'de hand schudt'. Als men een persoon een hand geeft, moet de duim ook steeds bovenaan zijn. Een belangrijk gegeven in de behandeling van kinderen met neuromotore aandoeningen is het bekijken van de individuele noden van het kind. Ook bij de knipgreep geldt dit principe. Sommige kinderen zullen liever wijs- en middenvinger samen in het onderste oogje positioneren terwijl anderen het gemakkelijker vinden om alle vingers te gebruiken. Zoals eerder vermeldt, biedt dit meer stabiliteit aan de hand.

De handvaten verschillen sterk naargelang het type schaar. Sommige scharen zijn ontworpen om slechts één vinger per handvat te gebruiken, anderen laten toe om 2 of meerdere vingers te gebruiken in het onderste handvat. De vingers moeten niet helemaal door de handvaten worden gestoken. Het volstaat om de vingers tot in het midden door het handvat te plaatsen.

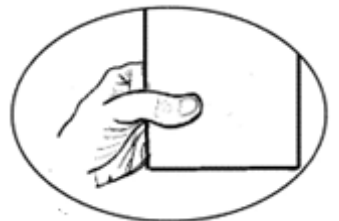
10. GOEDE BLADFIXATIE

De niet dominante hand moet het blad fixeren. Het kind zal de juiste positie moeten zoeken waarbij hij het blad niet te ver vasthoudt want dan gaat het plooiën, maar ook niet te dicht want dan knipt hij in zijn vingers. De arm van de niet-dominante hand rust initieel bij voorkeur op tafel. Wanneer het kind rechtshandig is en het blad dus fixeert met de linkerhand zal hij het blad ook links van de figuur moeten vastnemen. Wanneer het kind linkshandig is en met rechts fixeert zal hij het blad steeds rechts van de figuur vasthouden.

Kinderen die nog maar net leren knippen, hebben vaak wat extra stabiliteit nodig. Door het papier vast te nemen aan de hoek en deze als het ware te omsluiten met de hand, krijgt het kind die extra steun. De duim bevindt zich hierbij in een hoek van ongeveer 45° ten opzichte van de bladhoek. De duim bevindt zich steeds bovenaan terwijl alle andere vingers het blad aan de onderzijde vastnemen.

Iets oudere kinderen kunnen het blad vastnemen door de duim evenwijdig te plaatsen met de onderste bladrand op ongeveer 1/3e van de totale lengte van het papier.

Op onderstaande foto's kan je een goede bladfixatie zien.

Het is eveneens belangrijk om aan de kinderen mee te geven dat de niet-dominante hand moet meebewegen naarmate men verder knipt. Voor sommige kinderen is het onduidelijk wat deze duim moet doen. Men kan het kind deze beweging demonstreren door de duim van de niet-dominante hand eerst in inkt te drukken en dan een figuur uit te knippen. Op deze manier kan het kind de opeenvolging duidelijk zien. Maak duidelijk aan het kind dat het blaadje moet verschuiven en niet de kniphand. De kniphand zou in principe niet veel mogen veranderen van positie .

11. KNIPPEN MAAR!

Kinderen met coördinatiestoornissen hebben vaak problemen met verschillende aspecten van het knippen. Meestal gaat het aanleren van het openen en het sluiten van de schaar redelijk vlot. Het grote probleem ligt in de dubbeltaken die er nadien bijkomen.

De knip, open en schuif beweging is vaak een expliciet te leren handeling. Men moet de schaar eerst gedeeltelijk sluiten, nadien opent men de schaar en tegelijkertijd moet men de schaar vooruit schuiven. Het kind moet de schuifkracht goed leren doseren anders kan het papier scheuren.

Het is belangrijk dat de duim bij het knippen steeds naar boven wijst, zoniet kan het papier gaan schuiven tussen de schaarbenen. Het is hierbij ook belangrijk dat de schaar steeds in ongeveer 90° ten opzichte van het bladoppervlak wordt gehouden. Om een knipbeweging uit te lokken waarbij de duim bovenaan blijft, kan men het blad op bekkenhoogte aanbieden aan het kind. Op die manier zal het kind de arm omlaag moeten brengen en zal de duim zich sowieso bovenaan bevinden.

Een ander aandachtspunt ligt in de richting van de schaar. De schaarpunt moet steeds van het lichaam weg wijzen en dit zo recht mogelijk. Hierbij kan je ook de aandacht vestigen op de schaarpunt die steeds mooi op de lijn moet staan om nauwkeurig te knippen.

Sommige kinderen knippen hele figuren uit zonder ook maar één keer overtollig papier weg te knippen (zie figuur hiernaast). Nochtans kan dit 'weggeknipte' papier nogal wat hinder veroorzaken. Het wegknippen ervan is dan ook iets wat expliciet aangeleerd kan worden.

De kniprichting is verschillend bij links- en rechtshandigen. Zo zullen rechtshandigen steeds in tegenwijzerszin figuren uitknippen terwijl linkshandigen tekeningen uitknippen in wijzerszin. Het is belangrijk om dit ook steeds in het achterhoofd te houden.

De pols mag zich niet in een extreme palmair- of dorsaalflexie bevinden. Het moet steeds schommelen rond een midpositie waarbij de kracht optimaal kan worden overgebracht naar de schaar.

Kinderen moeten steeds de lijn kunnen zien waarop ze moeten knippen (zie foto hiernaast). Dit betekent dat rechtshandige kinderen hun blad lichtjes aan de rechterzijde moeten houden terwijl linkshandigen hun blad meer aan de linkerzijde moeten plaatsen.

12. STRUIKELBLOKKEN

Het knippen moet zoals elke andere vaardigheid veel geoefend worden om te worden geautomatiseerd. In de tocht om het knippen onder de knie te krijgen, kan het kind geconfronteerd worden met moeilijkheden waarmee het zelf geen weg weet of waarvan het zich niet bewust is. Het is aan de ouder, leerkracht of therapeut om hier aandachtig voor te zijn en concreet hulpmiddelen en tips aan te kunnen bieden.

1. Foutieve kniphouding

We zien op deze foto dat het meubilair niet is aangepast aan het kind. De tafel is hier veel te hoog. Hierdoor moet het kind de schouder veel te hoog heffen. Dit induceert eveneens een neerwaartse positie van de duim.

Wat doe je er aan?

Voorzie aangepast meubilair voor het knippende kind. Zorg dat de voeten steeds op de grond kunnen staan en dat de tafel niet te hoog is. Meer uitleg over een goede kniphouding is hierboven reeds beschreven.

2. Foutieve schaargreep

Bij jonge kinderen die nog maar weinig knipervaring hebben opgedaan, zal men vaak immature knipgrepen zien. Ze gebruiken vaak eerst beide handen om de schaar te manipuleren en zoeken allerlei alternatieven om de schaar vast te houden.

Op onderstaande foto's zien we dat de vingerpositie volledig omgewisseld wordt. De duim bevindt zich in het onderste oogje en de wijsvinger in het bovenste oogje. Dit leidt tot een zeer instabiele schaargreep waarbij het kind zeer moeilijk nauwkeurig zal kunnen knippen.

Wat doe je er aan?

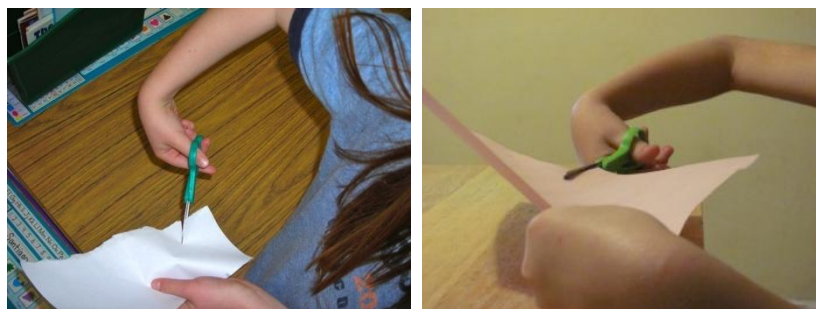
Leer de juiste schaargreep expliciet aan (zie oefeningen fase 1).

3. Foutieve positie van de kniphand

Veel jonge kinderen hebben de neiging om de handpalm naar onderen te draaien waardoor het papier zal gaan schuiven tussen de benen. Het is daarom belangrijk dat de duim altijd naar het plafond wijst. We merken bij de jongen op de eerste foto dat de duim gedraaid is naar de buik.

Op bovenstaande foto's kan je een sterke polsflexie zien. Hierdoor kan het kind veel meer kracht zetten op de schaar en de vingers veel minder goed controleren. De pols zou zich idealiter in midpositie moeten bewegen om goed te kunnen knippen.

Wat doe je er aan?

Het is belangrijk om het kind op deze fout te wijzen. Men kan bijvoorbeeld een grote rode streep aanbrenge ter hoogte van de duim. Als het kind de lijn niet meer kan zien, weet hij dat hij zijn pols zal moeten draaien. Meer oefeningen kan je vinden in de beschrijving van fase 1. Je kan er tevens op wijzen dat de schaarbenen naar onder en boven moeten gaan en niet naar opzij. Je kan dit oefenen door het kind de schaar te laten openen en sluiten in een leeg kartonnen doosje. Hij moet hierbij de boven en onderkant van het doosje raken en niet de zijkanten.

Je kan voorkomen dat het kind de pols te sterk flecteert door oefeningen aan te bieden waarbij de nadruk wordt gelegd op de elleboogpositie in de zij.

4. Overdreven uitwijking van de elleboog van de kniphand

Veel kinderen zullen in het begin de elleboog volledig endoroteren en anteflecteren om toch maar de figuur te kunnen uitknippen. Het kind heeft nog niet geleerd om het blad te verpakken om rechtdoor te kunnen knippen.

Wat doe je er aan?

Wijs het kind erop dat de elleboog steeds in de zij moet blijven. Je kan hier specifieke oefeningen op vinden in fase 1. Naarmate de knipbewegingen beter lukken en het kind echte vormen begint uit te knippen, moet men voldoende aandacht besteden aan het verpakken van het blad door bijvoorbeeld de duim eerst in inkt te drukken.

5. Foutieve bladfixatie

Op de eerste foto zien we dat de duim van de niet-dominante hand zich onderaan het blad bevindt. Hierdoor wordt het zeer moeilijk om het blad voldoende te fixeren. Op de tweede en derde figuur zien we dat de kinderen het blad veel te ver fixeren van de plaats waar ze wil knippen. Op de vierde foto zien we een totaal gebrek aan fixatie. Dit leidt tot een foutieve handpositie waarbij de duim naar onderen wijst. Op de vijfde figuur zien we nog een kindje die het papier foutief fixeert. De kans op een scheur in het papier is hier zeer groot. .

Wat doe je er aan?

Het is belangrijk om het kind te wijzen op de positie van de duim. Een gekleurde stip kan ook hier hulp bieden. Oefeningen om het blad op de juiste plaats te fixeren kan je terugvinden in fase 2. Kinderen die het zeer moeilijk hebben om zich te concentreren op zowel het blad fixeren als op het knippen, kunnen het blad laten vastkleven op de tafel aan de linkerbovenhoek (bij rechtshandigen) of rechterbovenhoek (bij linkshandigen). Het blad moet steeds lichtjes schuin worden geplakt zodat het kind gemakkelijk de hoek van het blad kan fixeren.

6. Foutieve positie van het blad ten opzichte van het lichaam

Op onderstaande foto kan je zien dat een rechtshandig kind het blad teveel aan de linkerzijde houdt waardoor het kind de kniplijn niet meer kan zien.

Wat doe je er aan?

Wijs het kind erop dat het de lijn steeds moet kunnen zien voor het begint te knippen.

7. Te weinig kracht om de schaar te openen of te sluiten

Om de kracht in de intrinsieke spieren en flexoren van de hand te oefenen kan men verschillende oefeningen uitproberen. Voorbereidende oefeningen zijn proppen maken van hard papier, kneden van plasticine of een stressbal en oefeningen met tennisballen. In de tennisbal maak je een sneetje die de mond van het mannetje vormt. Je kan dit balletje zo leuk maken als je zelf wilt.

Andere oefeningen die dichter tegen het knippen aanleunen, zijn het gebruik maken van knijptangen om voorwerpen op te rapen van de grond. Ook keukentangen waarmee men plasticine of papierproppen moet platdrukken kunnen gebruikt worden.

Met de schaar zelf kan men oefenen in een potje plasticine. Men steekt de schaar gesloten in het midden van het plasticine potje. Dan opent het kind de schaar tegen de weerstand van de plasticine.

8. Meebewegingen van de mond of vingers

Wanneer kinderen de kniptaak nog onvoldoende geautomatiseerd hebben, zien we vaak dat de volledige hand mee zal openen en sluiten. Ook geassocieerde bewegingen ter hoogte van de mond kunnen worden geobserveerd. Op onderstaande figuren kan je verschillende kinderen observeren die de knipactiviteit nog niet geautomatiseerd hebben.

Wat doe je er aan?

Hoe meer het kind het knippen oefent, hoe meer deze vaardigheid wordt geautomatiseerd. Ook voor de knipvaardigheid geldt 'oefening baart kunst'.

9. Foutieve kniprichting

Op bovenstaande figuur zien we een kindje knippen met de rechterhand in wijzerszin.

Wat doe je er aan?

Wijs het kind op de juiste kniprichting naargelang de voorkeurshand. Zoals hierboven reeds vermeld, zouden rechtshandige kinderen in principe in tegenwijzerzin moeten knippen en linkshandigen in wijzerzin. Je kan dit faciliteren door op de uit te knippen figuren pijlen te tekenen.

13. REGELS BIJ HET HANTEREN VAN EEN SCHAAR

Het is belangrijk om het kind al van jongs af aan mee te geven dat een schaar enkel gebruikt wordt om te knippen en dat het geen speelgoed is. Lopen met een schaar moet worden vermeden. Als het kind zich toch moet verplaatsen met de schaar, moet hij leren dat hij de schaar met de benen in een

gesloten vuist moet vasthouden. Wanneer het kind zich verplaatst, moet het deze hand dichtbij het lichaam houden. Specifieke oefeningen om dit aan de leren kan je terugvinden in fase5.

14. 3, 2, 1 ... START

Hoe gaat u met dit boekje nu concreet aan de slag?

1. **Kies een schaar.** In hoofdstuk 5, 6 en 7 wordt dieper ingegaan op de verschillende soorten scharen die te vinden zijn met enkele tips voor het uitkiezen van een geschikte schaar voor uw kind.
2. **Observeer.** Na het vinden van de juiste schaar ga je op zoek het juiste instapniveau voor de oefenreeks.
3. **Oefen!** Eens je hebt bekeken wat het kind kan en niet, kan je zeer gericht starten op het juiste niveau via het uitgebreid oefenschema in het oefenboekje. Hier wordt per niveau gewerkt met een aantal fasen die het kind moet doorlopen om te slagen voor dat niveau. Er is eveneens een beloningssysteem voorhanden dat zal bijdragen tot een blijvende motivatie en positieve bekrachtiging van het kind.

15. BRONVERMELDING

Er is maar weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de onderliggende processen van de knipvaardigheid. Alle informatie is dan ook verzameld uit andere onofficiële bronnen.

De foto's die werden opgenomen in dit werk zijn terug te vinden met de zoekmachine 'google' door zoektermen in te tikken zoals 'knippen' en 'cutting'.

- <http://www.parents.com/toddlers-preschoolers/development/physical/teaching-preschoolers-to-use-scissors/>
- <http://www.milestonemom.com/how-scissor-skills-can-help-handwriting-development/>
- http://www.kindinbeweging.be/nl/producten/kleuter/praktische_tips/knippen-41.html
- <http://make-the-grade-ot.com/Learning%20to%20Cut%20with%20Scissors.html>
- <http://www.therapiststreetforkids.com/ScissorSkills.html>
- http://www.superduperinc.com/handouts/pdf/140_Scissor%20skills.pdf
- <http://www.sa.gov.au/subject/Community+support/Disability/Information+services/Child+development+resource+sheets/Scissor+skills>
- <http://www.creativetots.com/blog/tag/scissor-skills/>
- <http://frogsandsnailsandpuppydogtails-jaime.blogspot.be/2012/10/p-is-for-pumpkin-pumpkin-poem-scissor.html>
- <http://www.bowofbronze.com/amysblog/2012/04/scissor-skills-how-and-when-to-introduce-scissors/>
- scissor skills (Children's occupational therapy service)
- Calder, T. (2007). *Developing coordination for scissor skills*. Super Duper Publications.
- http://foto.helibel.net/pdf/kleuteronderwijs_bijlagen_lerenknippen.pdf
- http://books.google.be/books?id=yPjaJe0vy50C&printsec=frontcover&dq=Scissor+Sorcery.+Cutting+Activities+for+the+Early+Childhood+Curriculum&hl=nl&sa=X&ei=w7ZtUd_JJMbfOvScgKgM&ved=0CDUQ6wEwAA

